

Alfons Cherta García és el president de la cooperativa d'arrossaires de Sant Jaume d'Enveja, un poble situat al Delta de l'Ebre que tradicionalment ha estat dedicat al conreu de l'arròs. L'organització agrícola de Sant Jaume "va néixer de la necessitat que hi havia de reunir tots els agricultors del poble que treballaven aquest tipus de cultiu per tal de poder competir en millors condicions en el mercat." Els inicis de la Cooperativa van ser molt durs: "Per crear-la es van establir aportacions individuals d'arròs en funció del volum de producció particular. Molts pagesos no tenien el costum de treballar en grup ni tampoc perspectives de futur." Aquest va ser el motiu que "l'any 1979 decidís que hi volia participar. La meua tasca professional no havia tingut res a veure amb l'arròs fins aleshores, però m'entristia veure que l'activitat econòmica de Sant Jaume no acabava d'arrencar; jo hi vaig néixer i volia que fos un poble amb futur per als arrossaires perquè això significaria la prosperitat de tota la localitat." Alfons Cherta va entrar en contacte amb els agricultors de la zona i "vaig tenir la sort de ser elegit president de la cooperativa. D'aleshores ençà he treballat perquè el nostre arròs tingués la presència en el mercat que es mereixia per la seva qualitat." Aquesta decisió personal "potser va ser una mica arriscada perquè jo ja tenia una certa edat, 41 anys, i venia d'un sector totalment diferent, però sempre he cregut que mai no és tard per iniciar una activitat si la fas amb ganes i a gust." Conscient de la necessitat d'arreglar el màxim nombre possible d'arrossaires, des de l'any 1998 és el secretari del Grup d'Arrossaires del Delta, que agrupa moltes cooperatives de les poblacions dels voltants: "El grup va néixer de la necessitat d'agrupar la màxima quantitat i variació possible de producte per poder negociar amb bones condicions amb els distribuïdors. Actualment, és imprescindible vendre els productes a les grans superfícies perquè et garanteixen la venda de bona part de la collita."

La Cooperativa Sant Jaume d'Enveja "està formada ara per ara per 245 socis; normalment són petits agricultors de la zona i, per això, el volum total de producte no és molt gran, però sí de qualitat, tal com prova la Denominació d'Origen Protegida que té tot l'arròs del Delta de l'Ebre." Aquesta distinció "és una de les millors maneres de promocionar el nostre arròs perquè suposa el reconeixement i la diferenciació del nostre producte." Una de les tasques de la Cooperativa és justament vigilar aquesta qualitat: "Una vegada hem recollit tot l'arròs dels socis, n'analitzem la qualitat i el distribuïm segons les diferents varietats. Durant el procés de distribució, anem amb molt de compte a diferenciar-ne les qualitats dins les diverses varietats. Distingim entre l'arròs extra, de primera i de segona; el que no arriba a la qualitat desitjada perquè s'ha fet malbé exteriorment es considera subproducte que, alhora, es divideix en trencat de primera i trencat de segona. Quan està molt esmicolat, s'usa com a pinso."

En aquests 21 anys al càrrec de president de la Cooperativa, el sector de l'arròs ha canviat força. Avui, gran part de les tasques que s'hi duen a terme estan mecanitzades: "L'any 1993 vam fer una inversió de

428 milions per millorar i mecanitzar les nostres instal·lacions. Va ser un esforç molt dur, perquè els beneficis dels arrossaires no són extraordinaris i tampoc no estaven acostumats a haver de reinvertir de cop una part considerable dels seus beneficis de molt anys." L'Alfons considera que "va ser una inversió tardana perquè moltes cooperatives de la zona ja havien modernitzat les seves instal·lacions i ens duïen molt d'avantatge: d'una banda ja tenen amortitzats aquests diners, i a nosaltres encara ens falten cinc anys; de l'altra, han treballat en millors condicions que nosaltres durant un temps i això els ha comportat beneficis. No obstant el retard de les inversions, estic força satisfet perquè la maquinària ens ha facilitat molt la feina; de totes maneres, el nostre procés de producció és diferent al d'altres empreses i les tasques manuals hi continuen sent fonamentals."

Els gustos del consumidor també han evolucionat: "L'arròs de consum tradicional a la Mediterrània ha estat sempre el japonès —és a dir, el de gra rodó— que s'utilitza en l'elaboració de la paella i els arrossos amb brou; d'uns anys ençà el seu consum s'ha reduït i es demanen més altres tipus d'arrossos, sobretot els índics, que tenen el gra més llarg." Malgrat aquests canvis, hi ha un fet que continua sent indiscutible: "L'arròs és un dels emblemes culinaris d'Espanya perquè és una de les bases de la gastronomia mediterrània."

El medi ambient que envolta l'àrea de cultiu d'aquests pagesos està força protegit, però aquest fet no els ha comportat cap conseqüència: "Som conscients que primer van arribar els animals i després ho va fer l'home; desgraciadament, les persones tenim tendència a utilitzar el medi on vivim sense respectar-ne l'entorn ni les lleis internes. A més a més, el Delta és un espai natural amb un equilibri molt fràgil i algunes pràctiques humanes el poden espatllar; per això, és fàcil d'entendre la declaració d'aquest hàbitat com a espai protegit. Nosaltres, com a col·lectiu, no hem tingut cap problema amb la normativa perquè pensem que és una manera de poder preservar el Delta per a les generacions futures. El cultiu de l'arròs no tan sols és una activitat econòmica, sinó també una forma de viure. Volem que els nostres fills puguin continuar gaudint-la i per assolir aquest propòsit feien falta mesures legals." És per això que opina que "el transvasament d'aigua de l'Ebre pot repercutir en el nostre ecosistema. Hi ha molts estudis que demostren que, quan el riu no porta la quantitat d'aigua necessària, hi ha conseqüències negatives per a tot l'entorn. Si hi ha una reducció del cabal per causes meteorològiques, no hi podem fer res; el cas del transvasament, però, és diferent i no sabem quines repercussions pot provocar a la natura del Delta a llarg termini." Això no significa que "no pensi en la necessitat d'aigua que tenen els pagesos d'altres comunitats autònomes, però crec que no es pot solucionar un problema creant-ne un altre." Aquestes paraules finals d'Alfons Cherta donen peu a la reflexió sobre la modificació de la natura per part de l'ésser humà i la necessitat de fer-ne un bon ús i no un abús. És l'exemple que ens donen els arrossaires de Sant Jaume. Esperem que continuïn la seva tasca sense entrebancs per molts anys perquè tots puguem gaudir d'un bon plat d'arròs.

“La cooperativa va néixer de la necessitat d’agrupar la màxima qualitat i variació possible de producte per poder negociar amb bones condicions amb els distribuïdors”

Alfons Cherta - Tarragona (Tarragonès)